

Natur- och landskapsvård

Naturbrukets branscher har ett ansvar att vårda natur- och kulturvärden samt att värna om den biologiska mångfalden. Natur- och kulturlandskapet är en del av vårt kulturarv och har i alla tider varit en inspirationskälla för konst, litteratur och musik. Genom natur- och landskapsvård skapas värden som har betydelse för kulturen och för rekreation och återhämtning. Ämnet natur- och landskapsvård behandlar skötsel och vård av natur- och kulturvärden. I ämnet behandlas också samspelet mellan naturen och människan samt biologisk mångfald och olika arters livsvillkor.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet natur- och landskapsvård ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att arbeta med natur- och landskapsvård. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om natur- och kulturvärden samt förståelse av upplevelsevärden och estetiska värden i landskapet. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om växt- och djurarter i olika naturmiljöer samt om betydelsen av biologisk mångfald. Vidare ska undervisningen leda till att eleverna utvecklar kunskaper om lagar och andra bestämmelser som rör skyddsvärda växter, djur och natur- och kulturmiljöer.

Genom fältstudier och undersökningar i fält ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att göra observationer samt att dokumentera och presentera resultat. I samband med fältstudier ska eleverna också ges möjlighet att utveckla förmåga att identifiera och namnge växt- och djurarter i olika natur- och kulturmiljöer. Genom praktiskt arbete ska eleverna ges möjlighet att utveckla biologisk och ekologisk förståelse samt förmåga att tillämpa olika skötselmetoder och använda teknisk utrustning på ett säkert sätt.

Undervisningen i ämnet natur- och landskapsvård ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om kulturlandskapets historiska framväxt samt om betesdjurs och skötselmetoders betydelse för landskapet.
2. Förmåga att läsa och tolka planer för natur- och landskapsvård.
3. Förmåga att utföra arbetsuppgifter inom natur- och landskapsvård.
4. Förmåga att välja och använda teknisk utrustning i samband med natur- och landskapsvård.
5. Förmåga att arbeta säkert, ergonomiskt och med hänsyn till miljön.
6. Kunskaper om lagar och andra bestämmelser inom natur-, kultur- och landskapsvård.
7. Kunskaper om estetiska och upplevelsemässiga värden i landskapet.
8. Förmåga att identifiera och namnge växt- och djurarter i kulturlandskapet.
9. Förmåga att identifiera och namnge de vanligaste kulturmiljölämningar som förekommer i landskapet.

Kurser i ämnet

1. Natur- och landskapsvård, 100 poäng, som bygger på kursen biologi 1.

Natur- och landskapsvård, 100 poäng

Kurskod: NATNATO

Kursen natur- och landskapsvård omfattar punkterna 1–9 under rubriken Ämnets syfte.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Kulturlandskapets historiska framväxt. Påverkan av till exempel växtanvändning, bruksmetoder, användning av maskiner och redskap, djurhållning samt bebyggelse.
- Betesdjurs betydelse för ett öppet kulturlandskap och för biologisk mångfald.
- Skötselmetoder och arbete med natur- och landskapsvård, till exempel röjning av natur- och kulturmiljöer, skötsel av våtmarker, lieslätter och stängsling.
- Val av teknisk utrustning i samband med natur- och landskapsvård.
- Arbetsmiljö, ergonomi och säkerhet.
- Brand och brandförebyggande åtgärder i samband med natur- och landskapsvård.
- Lagstiftning för skydd av natur- och kulturmiljöer.
- Växter och djur i olika kulturmiljöer, till exempel strandängar, hag- och ängsmark samt skogsmark.
- Skyddsvärda natur- och kulturmiljöer, till exempel ängsmarker och betesmarker, strandängar, skogsmark, våtmarker och fornminnen.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven redogör **översiktligt** för kulturlandskapets historiska framväxt. Dessutom redogör eleven **översiktligt** för betesdjurs och skötselmetoders betydelse för landskapsbildningen och den biologiska mångfalden. I redogörelsen förklarar eleven **enkla** samband mellan kulturlandskapets ekologi och biologiska faktorer.

Eleven läser och tolkar **i samråd** med handledare planer för natur- och landskapsvård. Dessutom följer eleven instruktioner och utför **i samråd** med handledare arbetsuppgifter. Resultatet av arbetet är **tillfredsställande**. I arbetet väljer och använder eleven **i samråd** med handledare relevant teknisk utrustning. Eleven löser också **i samråd** med handledare de problem som uppstår. Eleven arbetar säkert och ergonomiskt samt tar hänsyn till miljön. Dessutom redogör eleven **översiktligt** för och arbetar i enlighet med lagar och andra bestämmelser inom natur-, kultur- och landskapsvård.

I samband med fältstudier och praktiskt arbete värderar eleven med **enkla** omdömen estetiska och upplevelsemässiga värden i landskapet samt redogör **översiktligt** för vilken skötsel som krävs för att bibehålla och vidareutveckla dessa värden. Eleven identifierar **med viss säkerhet** och namnger **några** skyddsvärda växt- och djurarter i kulturlandskapet. Dessutom identifierar eleven **med viss säkerhet** och namnger **några** kulturmiljölämningar i landskapet.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven redogör **utförligt** för kulturlandskapets historiska framväxt. Dessutom redogör eleven **utförligt** för betesdjurs och skötselmetoders betydelse för landskapsbilden och den biologiska mångfalden. I redogörelsen förklarar eleven samband mellan kulturlandskapets ekologi och biologiska faktorer.

Eleven läser och tolkar **efter samråd** med handledare planer för natur- och landskapsvård. Dessutom följer eleven instruktioner och utför **efter samråd** med handledare arbetsuppgifter. Resultatet av arbetet är **tillfredsställande**. I arbetet väljer och använder eleven **efter samråd** med handledare relevant teknisk utrustning. Eleven löser också **efter samråd** med handledare de problem som uppstår. Eleven arbetar säkert och ergonomiskt samt tar hänsyn till miljön. Dessutom redogör eleven **utförligt** för och arbetar i enlighet med lagar och andra bestämmelser inom natur-, kultur- och landskapsvård.

I samband med fältstudier och praktiskt arbete värderar eleven med **enkla** omdömen estetiska och upplevelsemässiga värden i landskapet samt redogör **utförligt** för vilken skötsel som krävs för att bibehålla och vidareutveckla dessa värden. Eleven identifierar **med viss säkerhet** och namnger **flera** skyddsvärda växt- och djurarter i kulturlandskapet. Dessutom identifierar eleven **med viss säkerhet** och namnger **flera** kulturmiljölämningar i landskapet.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven redogör **utförligt och nyanserat** för kulturlandskapets historiska framväxt. Dessutom redogör eleven **utförligt och nyanserat** för betesdjurs och skötselmetoders betydelse för landskapsbilden och den biologiska mångfalden. I redogörelsen förklarar eleven **komplexa** samband mellan kulturlandskapets ekologi och biologiska faktorer.

Eleven läser och tolkar **efter samråd** med handledare planer för natur- och landskapsvård. Dessutom följer eleven instruktioner och utför **efter samråd** med handledare arbetsuppgifter. Resultatet av arbetet är **gott**. I arbetet väljer och använder eleven **efter samråd** med handledare relevant teknisk utrustning. Eleven löser också **efter samråd** med handledare de problem som uppstår. Eleven arbetar säkert och ergonomiskt samt tar hänsyn till miljön. Dessutom redogör eleven **utförligt** för och arbetar i enlighet med lagar och andra bestämmelser inom natur-, kultur- och landskapsvård.

I samband med fältstudier och praktiskt arbete värderar eleven med **nyanserade** omdömen estetiska och upplevelsemässiga värden i landskapet samt redogör **utförligt och nyanserat** för vilken skötsel som krävs för att bibehålla och vidareutveckla dessa värden. Eleven identifierar **med säkerhet** och namnger **flera** skyddsvärda växt- och djurarter i kulturlandskapet. Dessutom identifierar eleven **med säkerhet** och namnger **flera** kulturmiljölämningar i landskapet.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.